

រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

**ការសិក្សាអំពីការរាតត្បាត
ការធ្វើរោគវិនិច្ឆ័យ និងវិធានការការពារ
ជំងឺអុតក្តាមនៅកម្ពុជា**

**STUDY ON EPIDEMIOLOGY, DIAGNOSIS AND CONTROL OF
FOOT AND MOUTH DISEASE IN CAMBODIA**

តាំង ស៊ុន

និក្ខេបបទបណ្ឌិតវិទ្យាសាស្ត្រកសិកម្ម

ឯកទេសវេជ្ជសាស្ត្រសត្វ

សាស្ត្រាចារ្យរំណត់ : បណ្ឌិត សួន សុធឿន

: បណ្ឌិត ស៊ុន សុត

សាស្ត្រាចារ្យរំណត់រង : បណ្ឌិត កង ក្រីស្វា

មាតិកា

	ទំព័រ
ឧទ្ទិសស្នាដៃ	I
សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ.....	II
អំណះអំណាង.....	V
មូលន័យសង្ខេប	VI
សង្ខេបនិក្ខេបបទ.....	VIII
អារម្ភកថា	XII

សេចក្តីផ្តើម

១- លំនាំបញ្ហានៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវ.....	១
២- ចំណោទបញ្ហានៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវ	២
៣- គោលបំណងនៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវ	២
៤- ដែនកំណត់និងវិសាលភាពនៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវ	៣
៥- វិធីសាស្ត្រសិក្សាស្រាវជ្រាវ	៣
៦- សារៈសំខាន់នៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវ	៣
៧- រចនាសម្ព័ន្ធនៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវ.....	៣

ជំពូកទី១៖ សំយោគឯកសារ

១.១- និយមន័យជំងឺអុតក្តាម	៤
១.២- ប្រវត្តិនៃការរាលដាលជំងឺ.....	៤
១.៣- ការរាតត្បាតជំងឺ	៥
១.៣.១- ការរាតត្បាតនៅលើពិភពលោក	៥
១.៣.២- ការរាតត្បាតក្នុងតំបន់	៧
១.៣.៣- ការរាតត្បាតនៅកម្ពុជា	៨
១.៤- ការធ្វើរោគវិនិច្ឆ័យ	១០
១.៤.១- ការធ្វើរោគវិនិច្ឆ័យដោយរោគសញ្ញា	១១
១.៤.២- ការធ្វើរោគវិនិច្ឆ័យនៅមន្ទីរពិសោធន៍	១២
១.៥- វិធានការការពារជំងឺអុតក្តាម	១៣
១.៥.១- គោលការណ៍ជាមូលដ្ឋានចំពោះវិធានការការពារ.....	១៥
១.៥.២- វិធានការមួយចំនួនត្រូវអនុវត្ត	១៥

ជំពូកទី២៖ សម្ភារៈ និងវិធីសាស្ត្រសិក្សាស្រាវជ្រាវ

២.១- សម្ភារៈសិក្សាស្រាវជ្រាវ	១៦
២.១.១- ទីកន្លែងសិក្សាស្រាវជ្រាវ.....	១៦
២.១.២- រយៈពេលសិក្សាស្រាវជ្រាវ	១៦
២.១.៣- សម្ភារៈសិក្សាស្រាវជ្រាវ.....	១៧
២.២- វិធីសាស្ត្រសិក្សាស្រាវជ្រាវ.....	២០
២.២.១- ការរកគ្បាតជំងឺអុតក្តាម	២០
២.២.២- ការធ្វើរោគវិនិច្ឆ័យ	២២
២.២.៣- វិធានការការពារ.....	២៧

ជំពូកទី៣៖ លទ្ធផលនៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវ

៣.១- ការរកគ្បាតជំងឺអុតក្តាម	៣៣
៣.១.១- ការរាលដាលជំងឺឆ្នាំ២០០៨.....	៣៣
៣.១.២ ការរាលដាលជំងឺឆ្នាំ២០០៩	៣៤
៣.១.៣- ការរាលដាលជំងឺឆ្នាំ២០១០	៣៤
៣.១.៤- ការរាលដាលជំងឺឆ្នាំ២០០៨-២០១០	៣៥
៣.១.៥- អត្រាសត្វឈឺ និងងាប់ឆ្នាំ២០០៨	៣៧
៣.១.៦- អត្រាសត្វឈឺ និងងាប់ឆ្នាំ២០០៩	៣៧
៣.១.៧- អត្រាសត្វឈឺ និងងាប់ឆ្នាំ២០១០	៣៨
៣.១.៨- អត្រាសត្វឈឺ និងងាប់ឆ្នាំ២០០៨-២០១០	៣៩
៣.១.៩- បុព្វហេតុបណ្តាលឱ្យរាលដាលជំងឺ	៣៩
៣.២- ការធ្វើរោគវិនិច្ឆ័យ.....	៤៣
៣.២.១- រោគវិនិច្ឆ័យដោយរោគសញ្ញា.....	៤៣
៣.២.២- រោគវិនិច្ឆ័យនៅមន្ទីរពិសោធន៍.....	៤៥
៣.៣- វិធានការការពារជំងឺ	៤៦
៣.៣.១- ការចាក់វ៉ាក់សាំងការពារ	៤៧
៣.៣.២- ការត្រួតពិនិត្យចលនាសត្វ និងផលិតផលមានដើមកំណើតពីសត្វ	៥៣
៣.៣.៣- ជីវសុវត្ថិភាព.....	៥៤
៣.៣.៤- ការអប់រំ និងផ្សព្វផ្សាយ	៥៤
៣.៣.៥- ការពង្រឹង និងអនុវត្តច្បាប់	៥៥
៣.៣.៦- ការពង្រឹងសេវាកម្មបសុព្យាបាល.....	៥៥

៣.៤- ផលប៉ះពាល់សេដ្ឋកិច្ច.....	៥៦
៣.៤.១- ចំនួនសត្វឈឺ និងងាប់.....	៥៦
៣.៤.២- ការចំណាយនៅពេលសត្វឈឺ	៥៧
៣.៤.៣- ការខាតបង់នៅពេលសត្វងាប់.....	៥៨
ពិភាក្សា.....	៥៩
សន្និដ្ឋាន.....	៦២
គន្ថនិទ្ទេស	៦៣
ឧបសម្ព័ន្ធ.....	៦៨

តារាងវិចិត្ររូប

ទំព័រ

ផែនទី

ផែនទីទី១៖ តំបន់ផ្ទះជំងឺអុតក្តាមឆ្នាំ២០០៧-២០០៨	៦
ផែនទីទី២៖ ផែនទីបង្ហាញពីកន្លែងសិក្សាស្រាវជ្រាវ	១៦
ផែនទីទី៣៖ តំបន់ផ្ទះជំងឺអុតក្តាមឆ្នាំ២០០៨-២០១០	៣៦
ផែនទីទី៤៖ ចលនាសត្វក្នុងប្រទេស នាំចេញ និងឆ្លងកាត់	៤៣
ផែនទីទី៥៖ វត្តមានប្រភេទសេរ៉ូទីបនៅតំបន់ផ្ទះជំងឺឆ្នាំ២០០៨-២០១០	៤៦

រូបភាព

រូបភាពទី១៖ ការសម្ភាសកសិករម្ចាស់សត្វនៅតំបន់ផ្ទះជំងឺអុតក្តាម	២១
រូបភាពទី២៖ ការពិនិត្យស្ថានភាពគោឈឺជំងឺអុតក្តាម	២១
រូបភាពទី៣៖ ការយកវត្ថុវិភាគដើម្បីរកវត្តមានវីរុសជំងឺអុតក្តាម	២៥
រូបភាពទី៤៖ វត្ថុវិភាគយកពីគោសង្ស័យកើតជំងឺអុតក្តាម	២៥
រូបភាពទី៥៖ ការធ្វើរោគវិនិច្ឆ័យនៅមន្ទីរពិសោធន៍	២៦
រូបភាពទី៦៖ ការយកផ្លែត្រកូកក្នុងទូរស័ង្ក	២៦
រូបភាពទី៧៖ ការពាក់លេខសម្គាល់គោមុនចាក់វ៉ាក់សាំង	៣០
រូបភាពទី៨៖ ប្រភេទវ៉ាក់សាំងជំងឺអុតក្តាម	៣០
រូបភាពទី៩៖ ការចាក់វ៉ាក់សាំងការពារជំងឺអុតក្តាម	៣១
រូបភាពទី១០៖ ការយកឈាមក្រោយចាក់វ៉ាក់សាំងដើម្បីរកវត្តមានអង់ទីករ	៣១
រូបភាពទី១១៖ សេរ៉ូមបន្ទាប់ពីស្តីនរូច	៣២
រូបភាពទី១២៖ ម៉ាស៊ីនបកស្រាយលទ្ធផលនៃការធ្វើតេស្ត	៣២
រូបភាពទី១៣៖ ការឃ្នាលសត្វនៅទីស្មៅរួម	៤១

តារាង

តារាងទី១៖ ប្រភេទវីរុសជំងឺអុតក្តាមរាតត្បាតនៅតាមបណ្តាប្រទេសអាស៊ានពីឆ្នាំ២០០១-២០០៨ ..	៨
តារាងទី២៖ ការផ្ទុះជំងឺអុតក្តាមនៅកម្ពុជាឆ្នាំ២០០១-២០១០	១០
តារាងទី៣៖ ចំនួនសត្វគោតាមដានការឆ្លងរាតត្បាតជំងឺឆ្នាំ២០០៨	១៧
តារាងទី៤៖ ចំនួនសត្វគោតាមដានការឆ្លងរាតត្បាតជំងឺឆ្នាំ២០០៩	១៧
តារាងទី៥៖ ចំនួនសត្វគោតាមដានការឆ្លងរាតត្បាតជំងឺឆ្នាំ២០១០	១៨

តារាងទី៦៖ ចំនួនសត្វគោជ្រើសរើសដើម្បីសិក្សាអំពីរោគសញ្ញា.....	១៨
តារាងទី៧៖ ចំនួនសត្វគោយកវត្តិភាគរកប្រភេទសេរ៉ូទីប.....	១៩
តារាងទី៨៖ ចំនួនគោពិសោធន៍នៅក្នុងតំបន់អន្តរាគមន៍.....	១៩
តារាងទី៩៖ ចំនួនវត្តិភាគដែលយកពីគោពិសោធន៍.....	២០
តារាងទី១០៖ ការរាលដាលជំងឺអុតក្លាមឆ្នាំ២០០៨.....	៣៣
តារាងទី១១៖ ការរាលដាលជំងឺអុតក្លាមឆ្នាំ២០០៩.....	៣៤
តារាងទី១២៖ ការរាលដាលជំងឺអុតក្លាមឆ្នាំ២០១០.....	៣៥
តារាងទី១៣៖ ការរាលដាលជំងឺអុតក្លាមឆ្នាំ២០០៨-២០១០.....	៣៦
តារាងទី១៤៖ អត្រាសត្វឈឺ និងងាប់ឆ្នាំ២០០៨.....	៣៧
តារាងទី១៥៖ អត្រាសត្វឈឺ និងងាប់ឆ្នាំ២០០៩.....	៣៨
តារាងទី១៦៖ អត្រាសត្វឈឺ និងងាប់ឆ្នាំ២០១០.....	៣៨
តារាងទី១៧៖ អត្រាសត្វឈឺ និងងាប់ឆ្នាំ២០០៨-២០១០.....	៣៩
តារាងទី១៨៖ វត្តមាន និងការរាលដាលជំងឺអុតក្លាមនៅកម្ពុជាឆ្នាំ២០០១-២០១០.....	៤០
តារាងទី១៩៖ ទិន្នន័យនាំសត្វចេញចូល និងសត្វពិឃាតឆ្នាំ២០០៨-២០១០.....	៤៣
តារាងទី២០៖ ការតាមដានរោគសញ្ញាគោឆ្លងជំងឺអុតក្លាម.....	៤៤
តារាងទី២១៖ លទ្ធផលនៃការពិនិត្យរកប្រភេទវីរុសជំងឺអុតក្លាមពីមន្ទីរពិសោធន៍.....	៤៥
តារាងទី២២៖ ភាគរយនៃវត្តមានអង់ទីកែប្រភេទ O, A និង Asia1 នៅខេត្តតាកែវ.....	៤៨
តារាងទី២៣៖ ភាគរយនៃវត្តមានអង់ទីកែប្រភេទ O, A និង Asia1 នៅខេត្តកណ្តាល.....	៤៩
តារាងទី២៤៖ ភាគរយនៃវត្តមានអង់ទីកែប្រភេទ O, A និង Asia1 នៅខេត្តកំពង់ចាម.....	៥១
តារាងទី២៥៖ ភាគរយនៃវត្តមានអង់ទីកែប្រភេទ O, A និង Asia1 នៅក្នុងតំបន់អន្តរាគមន៍.....	៥២
តារាងទី២៦៖ ចំនួនសត្វឈឺ និងងាប់.....	៥៦
តារាងទី២៧៖ មធ្យមភាគនៃការចំណាយនៅពេលសត្វឈឺ.....	៥៧
តារាងទី២៨៖ មធ្យមភាគនៃការខាតបង់នៅពេលសត្វងាប់.....	៥៨

ក្រាហ្វិច

ក្រាហ្វិចទី១៖ ភាគរយនៃវត្តមានអង់ទីកែប្រភេទក្នុងកម្រិត១:៣២០នៅខេត្តតាកែវ.....	៤៨
ក្រាហ្វិចទី២៖ ភាគរយនៃវត្តមានអង់ទីកែប្រភេទក្នុងកម្រិត១:៣២០នៅខេត្តកណ្តាល.....	៥០
ក្រាហ្វិចទី៣៖ ភាគរយនៃវត្តមានអង់ទីកែប្រភេទក្នុងកម្រិត១:៣២០នៅខេត្តកំពង់ចាម.....	៥១
ក្រាហ្វិចទី៤៖ ភាគរយនៃវត្តមានអង់ទីកែប្រភេទក្នុងកម្រិត១:៣២០នៅតំបន់អន្តរាគមន៍.....	៥៣
ក្រាហ្វិចទី៥៖ អត្រាសត្វឈឺ និងងាប់.....	៥៦
ក្រាហ្វិចទី៦៖ មធ្យមភាគនៃការចំណាយនៅពេលសត្វឈឺ.....	៥៧
ក្រាហ្វិចទី៧៖ មធ្យមភាគនៃការខាតបង់នៅពេលសត្វងាប់.....	៥៨